

כמו שחילק לעיל [בדברי המהרשד"ם], בין משגיח היוצא ונכנס שנמצא במקום קרוב שיכול להיכנס בכל רגע לבין משגיח הנמצא במקום רחוק, דווקא אם הוא נמצא במקום קרוב אז ויכול להיכנס בכל רגע מהני יוצא ונכנס, משא"כ אם הוא במקום רחוק אף שנכנס מפעם לפעם למקום החליבה עדיין אין זה בכלל יוצא ונכנס.

העולה מדברי המהרשד"ם והכנסת הגדולה שזה דמהני יוצא ונכנס הוא דווקא אם המשגיח נמצא במקום קרוב ויכול להיכנס תמיד, אבל אם נמצא בריחוק מקום, אף שרגיל לבוא תמיד בעת החליבה, לא מירתת כל כך, ונאסר החלב אף אם אין לו דבר טמא.

♦ שיטת הזקן אהרן

ועיין בשו"ת זקן אהרן [מהגר"ר אהרן וואלקין זצ"ל אבדק"ק פינסק, חלק א' סימן מ"ו] וז"ל, בדבר השאלה אם אפשר לתת הכשר על גבינות שנעשו בפאבריק של אינו יהודי ומשגיח ישראל עומד להשגיח על כל העבודה ועשיית הגבינות ועל דברים המעמידים, ולא רק עומד ורואה בלבד כי אם שיוכל לסייע קצת בעשייתן בכדי לצאת דעת הש"ך [יו"ד סימן קט"ו] שמצריך שהישראל יסייע בידיו, וגם החלב גופא נבחן על ידי אנאליז [מעבדה], רק להשגיח על החליבה אי אפשר מפני שהחלב מובא מהרבה חצירות ומן הנמנע להעמיד משגיחים בכל חצר וחצר, ובהיות שהדין מפורש ברמ"א [שם סעיף ב'] דבכי האי גוונא שישאל רואה עשיית הגבינה ולא ראה החליבה דמותר רק בדיעבד ולא לכתחילה, ולכן מסתפק כת"ר כיון דגם בלא הכשר רבים אוכלים הגבינה ונכשלים באיסור שאסור גם דיעבד, ובכדי לאפרושי מאיסורא אולי כדאי להעמיד המשגיח ולהתיר לכתחילה. [ומאריך באריכות לברר מקום להתיר, ובסיום דבריו כתב בזה"ל:] על כל פנים עיני כת"ר תחזינה מישרים, כי למרות כל טצדקי וצדדי היתר שטרחתי להביא, לא עלה בידי דבר ברור להתירא, ולכן לא אוכל להסכים ליתן הכשר כלל כי אם באחת משני האופנים: שהמשגיח יבקר גם בבתי החליבה לעמוד בשעת החליבה, ואם מן הנמנע הוא לבקר בכל יום בכל החצירות, יכול לבקר היום חצר זה ולמחר חצר שני וכן הלאה, באופן שלפחות פעם בשבוע יהי בכל חצר, וכמובן שלא יקבע יום מיוחד בשבוע לכל חצר, היינו שביום זה יהי תמיד בחצר זה, רק יעשה בערבוביא, בשבוע זו יבקר לחצר זה ביום ב', ובשבוע אחרת יבקר לאותו חצר גופא ביום אחר. באופן שהחולבים לא ידעו מתי יבוא וממילא יהיו מירתתי מפניו בכל יום, שמא השתא יבוא. ובכי האי

גוונא כשיבקר לפעמים אחת בשבוע ולא ביום קבוע, מירתתי מלעשות זיוף שמא השתא אתי... ובצירוף כל צדדי ההיתר שזכרנו אפשר לסמוך על היתר זה דיבוא פעם בשבוע בכל חצר ולהתיר לכתחילה... ועל היתרים יותר רחבים ירא אני מלפרוץ גדרן של הפוסקים, ובכדי להסיר כל הפקפוקים הנני להוסיף לצרף לזה שבעלי החצירות יעשו על ידי מכירה כדין את החלב על שם ישראל המשגיח, וכיון שהחלב יהי של ישראל, נמצא דאין בזה עוד אלא חשש עירוב חלב טמא, ובנ"ד דליכא למיחש להכי כיון דאין חלב טמא מצוי בינינו, וגם החלב נבחן על ידי אנאליז [מעבדה], לא שייך למיסר משום הכי וחשש דגזירת חלב נמי ליכא, דעל חלב עכו"ם גזרו ולא על חלב ישראל, ובהצטרף זה להיתר דיוצא ונכנס, אז הנני מסכים ליתן הכשר גמור, ולא באופן אחר, עכ"ל.

למדנו מדברי הזקן אהרן שתי נקודות יסודיות, והן: א. שכל דבריו להתיר בצירוף יוצא ונכנס של פעם בשבוע, היינו רק להכשיר את הגבינה, שעל זה כבר התירו גדולי הראשונים גבינה שנעשתה מחלב עכו"ם ממש [בלא יוצא ונכנס כלל, כמבואר בתשובתו, וכמ"ש"כ לקמן עמ' קפ"ט], אבל להכשיר החלב על ידי צירופים אלו, לא עלה על דעתו. ב. לא הסכים להתיר הגבינה על ידי מה שהיה המשגיח יוצא ונכנס פעם בשבוע, אלא רק בצירוף המכירה על שם ישראל.

ומה שבאמת לא סמך על הכלל של יוצא ונכנס, ראיתי בשאלת משה [מהגרמ"ש קליין שליט"א, שיעור ל"ב אות י'] שביאר כמו שכתבנו לעיל בשם המהרשד"ם, שההיתר של יוצא ונכנס הוא דווקא אם המשגיח נמצא קרוב לעדר ויכול להיכנס בכל רגע ממש, אבל כל שהמשגיח נמצא במקום רחוק מן העדר, ואין בידו ליכנס בכל רגע ממש, לא מקרי יוצא ונכנס. וביאר שם שמה שמועיל הביקור השבועי של המשגיח, היינו דוקא בכי האי גוונא שהיה חולב על מנת לגבן, שבדיעבד מותר לעשותו בחלב עכו"ם ממש, ועל כן כלפי מה שמחמירים לאסור לכתחילה, בזה סובר הזקן אהרן שמועיל הביקור השבועי כדי להתיר לכתחילה [ובצירוף המכירה על שם ישראל, כמ"ש בתשובתו], אבל היכא שצריך מן הדין יוצא ונכנס, אז צריך שיהא יכול להיכנס בכל רגע ממש^{לא}.

לא, הערת הגר"ר מרדכי קובר שליט"א: הפשוט בדעת הזקן אהרן שאין מירתת בחצירות מאחר שידוע להם שאינו מגיע אלא פעם בשבוע וגם רק באמצע החליבה, ולפיכך לא סמך על זה.